

ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA JULIJ 1992

POSTNOVARNICA NA GRADU

NA GRADU

M. F.

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

viharnik

GLASILO GOZDNEGA GOSPODARSTVA SLOVENJ GRADEC P.O.

NAŠ IZDELEK ZA EVROPSKI TRG

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je v preteklih desetletjih posebej skrbelo za stalno povečanje kakovosti pridelanega lesa. Tako pridelano visokokvalitetne gozdne sortimente je bilo treba posekati in spraviti iz sestojev in pri tem čim manj poškodovati gozdni sestoj, gozdna tla in posekan les. Da bi to nalogo čim boljše opravili, je ekipa naših strokovnjakov pripravila projekt, po katerem smo izdelali gozdni traktor na hidrostatski pogon imenovan WOODY GT 70. Pri tem smo izbrali in vgradili najboljše sestavne dele, ki zadovoljujejo najvišje zahteve. Izdelali smo prototip, ga preizkusili pri različnih pogojih dela, na podlagi izkušenj pa odpravili začetne pomanjkljivosti in nato izdelali serijo. S temi traktorji smo uspešno delali in jih demonstrirali na različnih domačih in tujih strokovnih prireditvah.

Traktor smo razstavljali na domačih in tujih specializiranih sejamskih prireditvah in ga ponujali zainteresiranim kupcem. Enega od teh smo dali na preizkušnjo nemški instituciji TÜV, ki je pooblaščen za izdajo obratovalnih dovoljenj.

Povezali smo se s švicarsko firmo RAPPO, za katero smo izdelali preurejen traktor, pri tem pa upoštevali želje naročnika iz TÜV iz Nemčije.

Sedaj izdelan traktor je prirejen za registracijo v državah Evropske unije. Na švicarskem trgu smo dobili pri demonstracijskih nastopih v gozdovih posebej ugodne ocene in laskave pohvale. Pričakujemo tudi naročila za švicarski in tudi nemški trg.

Naša želja pa je uspeti tudi na slovenskem trgu in pri tem izriniti za razred slabši japonski traktor IWAFUDJI, ki ga kupujejo nekatera GG. Pričakujemo, da bomo pri naslednji obnovi gozdarske mehanizacije v Sloveniji uspešneje prodajali kot doslej.

Posebej se bomo potrudili in vsakemu možnemu kupcu prikazali prednosti traktorja WOODY GT 70. Njegova posebna odlika je gozdu in človeku prijazno delo, ki omogoča spravilo z najmanjšimi možnimi poškodbami tal in gozdnega sestoja. S takim, gozdu prilagojenim, delom želimo v praksi uveljaviti povezavo ekologije z ekonomijo in tudi pri izkoriščanju gozdov čim boljše ohraniti naše okolje.

Hubert Dolinšek, dipl. ing.

Pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec SESTRAN v Pamečah so izdelali gozdarski zgibni traktor GT 70 WOODY. Projektiran in izdelan je za tehnologijo spravila, ki ga v večji meri uporabljamo pri nas. Pri projektiranju so bile upoštevane zahteve po dobrih voznih in vlečnih lastnostih, dobri stabilnosti, sorazmerni majhni masi ter gibčnosti vozila. Glavni poudarek pri projektiranju je temeljil na čim manjši poškodovanosti tal. - Foto: F. Jurač

KOROŠKO GOZDARSKO DRUŠTVO V SKANDINAVIJI

V Skandinavijo! - Pa še z avtobusom! - Grem pa že raje z letalom v bolj tople kraje! Takšni in podobni komentarji so bili popotnica štiridesetih pričakovanja polnih in pustolovščine željnih gozdarskih dušam, ki nismo postavljali na prvo mesto možnih razbolelih sklepov.

Sicer pa na pot nismo šli nepripravljene. Prenekatera blazina je polnila že tako prenatrpano prtljago, najbolj pa smo se že po tradiciji bali "svete žeje" tako, da je bilo kar precej prtljajnika zasedenega z "zlatorogovimi pikami" in drugimi malenkostmi, ki so se zazdele prepotrebne šele na daljnem severu.

Lahko nas zebe, trese ali trga, žejni pa že ne bomo!

Vodič Brane s turistične agencije Happy Holidays se je za preko 4000 km dolgo pot dobro pripravil. Dolge kilometre je peštril s številnimi informacijami o značilnostih krajev in njihovih znamenitostih, ki smo jih naglo puščali za sabo. Vožnjo nam je preko hribovite Avstrije in z avtoceste vedno dolgočasne Nemčije krajšal tudi videorekorder, ponoči pa tudi sosedova dreva. Na nemško-danski meji nam je kljub zelo odprtim mejam z dolgočasni carinik vendarle pregledal potne liste, saj s seboj žal še vedno nosimo priokus nekdanje Jugoslavije.

Ravnina severne Nemčije se je tu samo še podaljšala, rahlo vzvalovila in nas spremljala kar nekaj ur. Nekaj pedit visoko žito s skrbno obdelanih polj in obsežna polja oljne repice so se menjavala v kontrastnih že skoraj monotonih zeleno-rumenih kombinacijah. Ob vznožjih ali na vrhovih blagih gričev pa so se med drevjem sramežljivo skrivala lesena opečnatorjava gospodarska poslopja farm s pogosto številnimi čredami prosto

Säffle: Vesela družba na pikniku

Processor pri delu

pasočih se konj. Premagali smo tudi najvišji danski vrh, ki menda celo preseže 100 metrov nadmorske višine!?

V zgodnjih večernih urah smo se ustavili v Friedrikshavnu, odkoder nas je ogromen trajekt popeljal proti Norveški. Navajeni napornih plovb po Jadranu, nam je luksuzna osemnadstropna ladja vtila pravo spoštovanje. Noč na krovu si lahko preživel v restavracijah, diskotekah, trgovinah, ob igralnih avtomatih ali v najetih kabinah. Črnoglavci galebi in sivomodro morje so bili zjutraj prvi znanilci posebnosti severa.

Plovba po najdaljšem norveškem fjordu se je zdela kar dolga in v sivem vetrovnem jutru se je v daljavi že dalo zaslutiti Oslo.

Oslo se s svojo okolico razprostira na neverjetnih 454 kvadratnih kilometrih, od katerih predstavljajo več kot polovica gozdovi. Tu je preko 40 otočkov in kar 8 km² parkov in rekreacijskih površin. Oslo je najbolj topla skandinavska prestolnica, čeprav leži na isti geografski širini kot npr. Helsinki ali Leningrad. Hrbi v okolici ga dobro ščitijo pred cikloni iz Atlantika, pomembno vlogo pa ima tudi topel zalivski tok. Tako doseže povprečna letna temperatura +6°C, v januarju -5°C in v juliju +17°C.

Zato ni čudno, da v tem območju živi vsak peti od štirih milijonov Norvežanov.

V zaspanem jutru nas je Oslo presenetilo s svojo preprostostjo, brez tistega značilnega velemestnega vrveža, brez številnih visokih nebotičnikov in neprijetnih izpušnih plinov. Najpogostejše prevozno sredstvo je tukaj kolo in tramvaj. Množica parkov s številnimi spomeniki pomembnih Norvežanov in kronanih glav so pljuča Osla. Ljudje se v njih sprehajajo, tekajo, rolkajo in igrajo nogomet ali pa prirejajo cele družinske piknike brez bojazni, da jih bo kdo okaral zaradi pohojene trave. Izredna povezanost človeka in narave, ki je značilna za navidez hladne Skandinavce, je izžarevala tudi iz vseh muzejev, ki smo jih obiskali. Olepšala in idealizirala je celo surovi pragusarski sloves legendarnih Vikingov.

Imeli smo občutek, da so Norvežani zadovoljni v svojih skromnih opečnatorjavah lesenih hišicah in da za konec tedna lahko obiščejo svoj košček zemlje na vikendu, ki so po deželi precej na gosto posejani. Tu najdejo svoj notranji mir in poskrbijo za telesno kondicijo. Zdelo se je, da pretirano pehanje za materialnimi dobrinami, ki je pri nas prešlo že v nacionalno folkloro, pri njih ne sili v ospredje. Deloma najbrž tudi zaradi dejstva, da morajo otroci starševsko dediščino ponovno odkupiti od države. Tako živijo sami zase pri dokaj visokem življenjskem standardu, saj velja Oslo za najdražje evropsko mesto! V to smo se nekateri prepričali že kar v prvi oštariji, ki pa je premogla komaj kaj alkohola. Podobno kot tudi na švedskem je javna morala izredno nastrojena proti alkoholnim pijačam, saj je bilo alkoholno pivo prepovedano celo na terasi svetovno znanega Mc Donaldsa.

Norvežani so zelo ponosni tudi na svojo kraljevo družino, predvsem zaradi njihove neposrednosti in preprostosti. Pogosto se kralj znajde v veleblagovnici pri nakupih ali pa se pridruži ljudem v parku pri jogingu.

V prijetnem "zgodnjepomladanskem" junijskem jutru smo preko Holmenkolna zapuščali Oslo preprosto očarani. Preko slikovite rahlo gričevnate jezerske pokrajine smo se namenili nazaj proti jugu na Švedsko - v majhno mestece Säffle, kjer smo s pomočjo tu živečih Slovencev doživeli tudi strokovni del ekskurzije. Naselje udobnih bungalovov ob enem od nešteti jezer nam je nudilo prijetno iztočnico za izlete po okolici.

Lokalni gozdarji so nam omogočili ogled sečnje in spravila pri golosečnem načinu gospodarjenja z gozdovi. Ogromen procesor (štiriosni zgibnik, ki hkrati opravi posek, kleščenje in krojenje sortimentov) je v smrekovi monokulturi deloval prav zastrašujoče.

Za njim so ostajala razgaljena tla polna sečnih ostankov - žalostna podoba ozkega enonamenskega gledanja na gozd in prostor v težnji največjega donosa na najmanjših površinah "lesnih njiv". Površino za posek je označevala rdeča lisa na aeroposnetku, ki je služil strojniku kot delovni načrt. Kako sarkastično je izzvenela pohvala lokalnega gozdarja, da posamezna debla vendarle puščajo v njihovi veliki skrbi za ptice!

Brane Širnik
(nadaljevanje prihodnjič)

DELNICA

Pri privatizaciji podjetij se bomo srečevali z vrednostnimi papirji. Vrednostni papir je listina, s katero so urejena razmerja med izdajateljem in kupcem vrednostnega papirja. Izdajatelj vrednostnega papirja se zavezuje, da bo zakonitemu imetniku listine izpolnil na njej zapisano obveznost. Z vrednostnim papirjem pridobi lastnik terjatev do izdajatelja oziroma dolžnika iz naslova vrednostnega papirja. Terjatev pa je mogoče dati iz rok v roke, zato z vrednostnimi papirji lahko tudi trgujemo, pri čemer poleg svoje na papirju zapisane vrednosti dobijo tudi tržno vrednost.

Izdajatelj ponuja papir in s tem zbira nova finančna sredstva, kupec vrednostnega papirja dejansko investira kapital v obliki lastninskih ali kreditnih deležev. Vrednostne papirje zato delimo na lastniške (delnice) in kreditne finančne listine (obveznice).

Kratkoročni kreditni vrednostni papirji so blagajniški in komercialni zapisi, njihov rok zapadlosti je krajši od enega leta.

Pri financiranju podjetij sta najbolj značilna dva vrednostna papirja, to je DELNICA in OBVEZNICA.

DELNICA je lastniški vrednostni papir, ki izdajatelju (podjetju) pomeni trajni vir sredstev za investiranje oz. obratovanje, kupcu delnice (za gotovino ali za zamenjavo certifikatnega dobroimetja za delnico po **solastništvo** podjetja s trajno udeležbo na dobičku v obliki dividend ali povečane tržne vrednosti delnice in pravico voljenja upravnega odbora ter glasovanja o pomembnih poslovnih odločitvah podjetja. Lastniki delnic pa prevzemajo tudi največje tveganje v zvezi s poslovanjem podjetja, negotovi poslovni izid zmanjšuje vrednost njegovih delnic, nižji dobiček pa jim prinaša nižji donos na vloženi kapital, kot bi mu prinašala neka druga finančna naložba.

Delnica je odličen način, s katerim podjetje pridobi kapital, saj mu denarja, ki ga je iztržilo s prodajo delnic, ni treba vračati. To pomeni, da podjetje, ki delnico izda, svojih delnic ni dolžno kupovati nazaj, ampak jih imetnik proda drugemu državljanu ali drugemu podjetju. Podjetju - izdajatelju delnic trajno ostane denar od prodaje delnic - pri prometu z delnicami se menjajo samo lastniki podjetja. Podjetje "v zahvalo" za zaupani denar lastnikom delnic izplačuje DIVI-

DENDE, ki so odvisne od višine dobička oziroma od odločitev o delitvi dobička med delničarje in deležem zadržanega dobička, ki služi za nove investicije podjetja, oziroma doplačilo dolga - delničarjem pa se zaradi tega poveča vrednost njihovih delnic.

Delnice lahko razdelimo po večih kriterijih:

a) glede na vrstni red izdajanja so:

- ustanoviteljske delnice
- delnice prve emisije
- delnice naslednjih emisij

b) glede na vsebino pravic lastnika je lahko delnica:

- navadna (redna) in
- prednostna (ugodnostna).

V procesu lastninskega preoblikovanja podjetij uporabljamo obe zgoraj naštetim vrsti delnic.

NAVADNA DELNICA prinaša imetniku lastništvo sorazmernega dela kapitala in polno pravico upravljanja ter odločanja o delitvi dobička. Pri stečaju podjetja pride zadnja na vrsto za poplačilo terjatev. Donos teh delnic pa je odvisen od uspešnosti poslovanja in je najbolj tvegan vrednostni papir. Navadna delnica nastopa pri vseh oblikah privatizacije (interna razdelitev, notranji odkup, dokapitalizacija in prodaja delnic podjetja). Navadna delnica je imenska in prenosljiva, njihova nominalna vrednost je mnogokratnik številke 10.

PREDNOSTNA DELNICA ima določeno prednost pri izplačilu dividend, omejeno pravico glasovanja in največkrat določeno višino dividend, vendar upravni odbor odloča o njihovem izplačilu glede na poslovni uspeh podjetja. Če se dividende teh delnic ne izplačajo, se ne morejo izplačati dividende navadnih delnic. Pri stečajni in likvidacijski masi podjetja imajo prednost pri izplačilu pred navadnimi delnicami in je manj rizična kot navadna delnica.

Nakup delnic je lahko zelo donosna in varna naložba naših prihrankov oz. certifikatskih imetij, če gre za delnice dobrega podjetja. Lahko pa je delnica hudo tvegana, nevnovljiva, malo donosna in postane s propadom podjetja le potiskan list papirja, če jo izda slabo podjetje. Za obojestransko zadovoljstvo izdajatelja in kupca delnic mora biti vzpostavljeno zaupanje in skupni cilj, to je večji dobiček podjetja.

Pavlina Areh

JURIJ ŠUMEČNIK 1923 - 1994

Enainsedemdeset let je lepa življenjska doba, vendar prekratka za človeka takšnega značaja in življenjske volje kot je bil Jurij Šumečnik, da bi lahko postoril vse, kolikor je še nosil načrtov v sebi.

Rodil se je v Šmihelu nad Mozirjem v številni kmečki družini. Moral je v nemško vojsko, odkoder se je po padcu Nemčije vrnil invaliden in poln trpkih spominov na fronto. Pač usoda naših fantov takratnih generacij.

V prvih povojnih letih je končal v Mariboru gozdarsko šolo. Potrebe po lesu so bile takrat velike, gozdarjev premalo. Prva službena pot ga je zanesla na Kočevsko, pozneje v Slovenj Gradec in v Črno na Koroškem, kjer je dvanajst let vodil gozdni revir v Jazbini. Razen do gozda in narave, je Jurij čutil v sebi tudi nagnjenost do sočloveka v stiski. Tako ga je zmodrovalo življenje. Da bi to čutenje obrnil sebi in drugim v prid, se je odločil, da razen gozdarja postane še socialni delavec. Prekinil je delo in v dveh letih končal v Ljubljani šolo za socialne delavce. To delo je potem pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec tudi vrsto let opravljal. Skrbel je za primerna stanovanja gozdnih delavcev in tudi sicer prisluhnil njihovim težavam in željam po boljšem življenju. Urejal je njihove pokojnine, invalidnine, priznavalnine, štipendije za njihove otroke in podobno. Na vseh pristojnih inštitucijah se je zavzemal za skrajšano oziroma benificirano delovno dobo sekačev in drugih delavcev pri strojih in kamionih. Dolga leta je bil delegat pri Zavodu za zdravstveno in invalidsko zavarovanje ter zdravstveni skupnosti v Velenju. Izpostavljaj je probleme, iskal rešitve in jih največkrat tudi našel. Zadnjih nekaj let je prepustil neposredno socialno delo drugim, sam pa je postal vodja tajništva samoupravnih organov. Tu se je mnogokrat srečeval s pravnimi vprašanji. Uspešno jih je reševal.

Jurij Šumečnik je bil tudi idejni oče in prvi urednik našega Viharnika. Takrat je izhajal četrtletno pod imenom Obvestila. Ni razmišljal, da bo postal kdaj mesečnik, tako pester in zanimiv za gozdne delavce, naše kmete in tudi druge. Bolelo ga je, ko je v začetku izhajanja videl, kako ga delavci puščajo po pisarnah, namesto, da bi ga ob plačilnih dnevih vzeli domov in brali. Veliko je v njega pisal sam, znal pa je zbrati okrog sebe in v uredniški odbor ljudi, ki jim je bilo pisanje veselje. List je postajal vse bolj pester, vsestransko zanimiv in ljudje so ga sprejeli. Nič več ni ostajal na kupih, povpraševali so za njim, bralna kultura se je pri naših delavcih dvignila tudi po zaslugi Viharnika. Tako je po zaslugi Jurija Šumečnika lani slavil Viharnik petindvajset let izhajanja, vmes pa je bilo kar nekaj jubilejnih števil, vrednih branja.

Ko se je pred šestimi leti upokojil, se mu je utrnila misel, da bi ustanovili klub upokojenih koroških gozdarjev, z namenom, da bi se med seboj preveč ne odtujili. Ni odnehal z idejo in zdaj se naši upokojenci že dve leti pridno srečujejo v tem klubu.

Za svoje delo je prejel orden zaslug za narod s srebrno zvezdo, orden dela s srebrno zvezdo, zlato odlikovanje Zveze društev invalidov Slovenije in še mnogo drugih priznanj.

Dragi Jurij, hvala ti!

A. Šertel

Na podlagi tretjega odstavka 19. člena zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93) izdaja minister za kmetijstvo in gozdarstvo

PRAVILNIK
o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati
izvajalci del v gozdovih

1. člen

Ta pravilnik predpisuje minimalne pogoje, ki jih morajo poleg splošnih pogojev za opravljanje gozdarske dejavnosti in posebnih pogojev glede varstva pri delu v gozdarstvu izpolnjevati samostojni podjetniki, družbe ali zadrage (v nadaljnjem besedilu: izvajalci), ki opravljajo dela v gozdovih.

2. člen

Izvajalci morajo izpolnjevati pogoje glede strokovne usposobljenosti, usposobljenosti za varno delo in imeti tehnično opremo, ki zagotavlja varno delo.

3. člen

Izvajalci lahko opravljajo:

- a) večino del v gozdovih,
- b) več zaporednih faz s področja izkoriščanja gozdov,
- c) posamezne faze del v gozdovih

4. člen

Izvajalci, ki opravljajo dela, navedena v točki a) 3. člena tega pravilnika, morajo imeti zaposlenega delavca, ki načrtuje, vodi in nadzira delo in ima najmanj višješolsko strokovno izobrazbo gozdarske smeri z najmanj tremi leti delovnih izkušenj pri delih v gozdu.

Izvajalci, ki opravljajo dela, navedena v točki b) 3. člena tega pravilnika, morajo imeti zaposlenega delavca, ki načrtuje, vodi in nadzira delo in ima najmanj srednješolsko strokovno izobrazbo gozdarske smeri z najmanj tremi leti izkušenj pri delih v gozdu.

Izvajalci, ki opravljajo dela, navedena v točki c) 3. člena tega pravilnika, morajo imeti zaposlenega delavca, ki vodi dela in izpolnjuje pogoje za opravljanje teh del ter ima najmanj pet let delovnih izkušenj pri delih v gozdu.

5. člen

Izvajalci, ki prevzemajo opravljanje spodaj navedenih del, morajo imeti redno zaposlene ali po pogodbi zaposlene delavce, ki imajo za opravljanje del najmanj naslednjo strokovno izobrazbo:

1. projektiranje gozdnih cest: diplomirani gozdarski inženir s strokovnim izpitom;
2. projektiranje spravila lesa z gozdnimi žičnicami: gozdarski inženir z žičničarskim tečajem;
3. sečno-spravilno načrtovanje v zahtevnejših delovnih razmerah oziroma v območjih z več možnostmi za spravilo, organiziranje del in nadzor: gozdarski inženir;
4. vodenje delovnih skupin delavcev, sečno-spravilno načrtovanje v ustaljenih, manj zahtevnih razmerah: gozdarski tehnik;
5. žično spravilo, miniranje, nakladanje, razkladanje in prevoz lesa, strojna gradnja in strojno vzdrževanje gozdnih prometnic: delavec s poklicno šolo in s posebnim tečajem za usposobitev za konkretno delo;

6. traktorsko spravilo, sečnja, izdelava in dodelava gozdnih lesnih sortimentov ter nega mladovja: delavec s poklicno šolo: gozdni delavec-gozdar ali kmet-gozdar;

7. sajenje sadik gozdnega drevja, varstvo pred divjadjo, manj zahtevna obžetev, priprava tal za naravno namestitvev, druga nezahtevna dela z ročnim orodjem: delavec, uveden v delo z inštruktažo ali krajšimi tečaji.

6. člen

Izvajalci dokazujejo izpolnjevanje pogojev glede opreme z urejenimi predpisanimi listinami za varno delo in z listinami o opravljenih predpisanih pregledih te opreme.

7. člen

Izvajalec mora imeti organizirano varstvo pri delu v skladu s predpisi o varstvu pri delu.

8. člen

Izvajalci morajo za izdajo dovoljenja za opravljanje dejavnosti pristojnemu upravnemu organu predložiti vsa potrebna dokazila, zlasti pa:

- dokazila o strokovni usposobljenosti zaposlenih delavcev,
- predpisane listine za varno delo in listine o opravljenih periodičnih pregledih za delovna sredstva in opremo,
- dokazila o drugih izpolnjenih pogojih s področja varstva pri delu.

9. člen

Pogoje glede strokovne usposobljenosti iz 5. in 6. točke 5. člena tega pravilnika izpolnjujejo tudi delavci, ki imajo dokazila o opravljenih tečajih za dela v gozdu, ki so jih do uveljavitve zakona o gozdovih organizirale gozdnogospodarske organizacije.

Delavci, ki so opravljali dela v gozdu, vendar pa ne izpolnjujejo pogojev iz 5. in 6. točke 5. člena tega pravilnika ali prvega odstavka tega člena, lahko opravijo preizkus strokovnega znanja pri pooblaščenih gozdarskih izobraževalnih organizacijah. Če uspešno opravijo preizkus do 1. 1. 1996, izpolnijo pogoje iz prvega odstavka tega člena.

10. člen

Izvajalci po tem pravilniku so tudi gozdarska izvajalska podjetja in javna podjetja, ki upravljajo z gozdovi in izpolnjujejo pogoje, ki so določeni s tem pravilnikom.

11. člen

Izvajalci, ki z dnem uveljavitve tega pravilnika opravljajo dela v gozdovih, morajo uskladiti svojo usposobljenost z določbami tega pravilnika najpozneje v enem letu po uveljavitvi tega pravilnika.

12. člen

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 322-103/93-02

Ljubljana, dne 1. junija 1994

dr. Jože Osterc l.r.
Minister za kmetijstvo
in gozdarstvo

DELAJSKI SVET V JUNIJU

Delavski svet GG je na junijski seji razpravljal o Pobudi za oceno ustavnosti 5. člena Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij in 13., 14. in 16. člena zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov in se s soglasjem pridružil sklepom ostalih gozdnih gospodarstev v Sloveniji.

Omenjeni člani neposredno posegajo v osnovna proizvodna sredstva slovenskih gozdarjev in s tem bistveno poslabšujejo njihov položaj v pogledu možnosti podjetniškega gospodarjenja in bonitete podjetja. Pobudniki menijo, da omenjeni člani podpirajo njihova proizvodna sredstva brez ustavne podlage, kar označujejo kot protiustavno nacionalizacijo. Tega instituta

ustava ne pozna, hkrati pa prenos kmetijskih in gozdnih zemljišč na državo ne zagotavlja njene gospodarske in socialne funkcije oz. jo zagotavlja le v manjšem obsegu.

Delavski svet je bil seznanjen še o odnosih podjetja s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov, o pripravah na novo organizacijo podjetja, o odnosih z Zavodom za gozdove Slovenije - območno enoto ter o kolektivni pogodbi. Sprejel je sklep o ustanovitvi invalidske delavnice in odstopu poslovnih prostorov za ta namen. Posebej pa je bil seznanjen o možnostih lastninjenja podjetja in o postopkih v zvezi s tem.

Ida Robnik

Ukrepi za zagotovitev javnega interesa za ohranitev in razvoj gozdov

Javni interes za ohranitev in razvoj gozdov bo mogoče učinkovito zagotavljati, če bodo zagotavljeni:

- kakovostno strokovno delo v gozdovih in enotna gozdarska služba,
- jasno opredeljene pravice in obveznosti vseh lastnikov gozdov,
- stalno financiranje dejavnosti, s katerimi se zagotavlja uresničevanje javnega interesa za gozdove,
- povečana vloga in odgovornost države pri gospodarjenju z vsemi gozdovi,
- javni nadzor nad gospodarjenjem z gozdovi.

IZ PROGRAMA RAZVOJA GOZDOV IN GOZDARSTVA SLOVENIJE

Ukrepi za uresničevanje (način uresničevanja) javnega interesa za gozdove pa morajo biti opredeljeni zlasti v zakonu o gozdovih in ustreznih podzakonskih aktih.

- možnost prostega dostopa in gibanja v gozdu,
- prosto nabiranje plodov, rastlin, gob in čebelarjenje v gozdu,
- lov in nabiranje prostoživečih živali v vseh gozdovih pod pogoji, ki jih določa zakon,
- omejitve v taki rabi gozdov, ki bi ogrožala trajnost gozdov in njihovih funkcij,
- omejitve posegov v gozdni prostor,
- prepoved krčenja gozdov,
- proglašitev nekaterih gozdov za varovalne in gozdove s posebnim namenom,

- z zakonom opredeljene obveznosti lastnikov gozdov glede: varstva gozdov, gojenja gozdov, obvezne obnove pogorišč in saniranje poškodovanih gozdov, odgovornosti za razširjeno gozdno reprodukcijo,
- prepoved golosečnje,
- proračunsko financiranje javne gozdarske službe,
- proračunsko financiranje vseh gozdnogospodarskih del v državnih gozdovih
- sofinanciranje dejavnosti s katerimi se v zasebnih gozdovih zagotavlja uresničevanje javnega interesa,
- določitev pogojev za izvajalca gozdnih del,
- določitev pogojev za opravljanje strokovnih del v gozdovih,
- obvezno gozdnogospodarsko načrtovanje v vseh gozdovih,
- izdelava načrtov za gospodarjenje z divjadjo,
- obvezno gozdnogojitveno načrtovanje in letno načrtovanje gospodarjenja z divjadjo,
- maksimiranje višine sečnje v skladu z donosno sposobnostjo gozda,
- upoštevanje javnega interesa pri projektiranju in gradnji gozdnih cest.

Zaradi povečanega interesa širše javnosti za vse, kar se dogaja v gozdovih, je treba ustvariti možnosti, da bi državljanji dejansko lahko vplivali na uresničevanje ekološke in socialne funkcije gozdov.

ROŽE SO NJENA LJUBEZEN

Ko sem pred enim mesecem kot popotnik potoval preko Bistriškega jarka, sem se ustavil pri LANCU, kot se po domače reče in z gospodinjo Lojzko sva kar zunaj na klopci pred hišo poklepotala. Šele tedaj sem opazil, da je njen novi domek ves obdan s cvetjem, ki pa tedaj še ni bilo v polnem cvetju. Povedala mi je, da ima kot gospodinja manjše kmetije zmeraj čez dan polne roke dela. Čez dan ima opravka na polju in pri živini, zvečer ko drugi že spijo pa zalilva rože. Mož hodi na šiht, hčerki sta v službi najmlajši pa še hodi v osnovno šolo na Muto.

Gospodinja Lojzka me je prijazno povabila, da bi čez mesec dni prišel poslikat njen dom s cvetjem, a kaj, ko je tako obdan s sadnim drevjem in še potisnjen visoko v breg, da bi težko prišel do zadovoljivega posnetka. Tu je nekakšen dokaz, kako so davni predniki varovali zemljo. Raje so si postavili dom v bregu, da so prihranili čim več polj na ravncah.

Da tu ob Bistrici stoji marsikateri domek visoko v bregu, bi si razlagal tudi kot varnost pred poplavami. Starejši ljudje so vedeli povedati, kako je včasih ob neurjih in nevihtah Bistrica odnašala lesene mostove ter razdirala cesto, tako da so morali ljudje po velikih ovinkih na vsaki strani brega Bistrice v bližnji trg na Muto. Le meter ali dva pod Lančovo hišo je postavljeno znamenje, do kod bi segala voda, če bi popustil jez na Golici, torej še ena daljnovidnost več.

Lojzkino cvetje se vidi že s ceste in prav gotovo bi si zaslužila za svojo skrb do cvetja kakšno priznanje.

Ludvik Mori

GOZD IN ŠOLARJI

Minilo je utrujajoče šolsko leto, utrujeni učitelji si bodo oddahnili, šolarje pa čakajo obljubljeni počitnice. Marsikateri nadebudnež bo preživel vroče pasje dni ob morju, veliko pa je med njimi takih, ki si morskimi radosti ne bodo mogli privoščiti. Ostali bodo doma ali pa se bodo podali k svoji bici in dediju na pavre! Počitniške dni bodo preživljali v hladu domačih dreves, verjetno pa se bodo podali v bližnji gozd. Za nekatere nadebudneže je gozd pravljica dežela. Kako enostavno je s pomočjo otroške domišljije spremeniti naš gozd v džunglo, kjer skače z veje na vejo Tarzan, na vrhu hriba počiva Batman, črnice nabira Bananamož, pod krošnjami orjaških dreves se sprehajajo dinozavri, še posebno pa pramedvedi. Naš gozd lahko v trenutku postane Jurski park, park pošasti iz preteklosti oziroma divji gozd z zarastlimi in preluknjanimi cestami.

Tako nekako sem razmišljal v senci košatih graskih bukev na Ravnah in se oziral proti Naverškemu vrhu. Tam je speljana zanimiva učna pot, katere gozdarji niso naredili zaradi sebe. Tamala učna pot je plod skupnih prizadevanj tako gozdarjev kot učiteljev, še posebno pa šolarjev, da skupaj spoznavamo naš zeleni gozd.

Minil je "teden gozdov" in veliko šolarjev sem popeljal po tej poti, podobne sprehode skozi gozd pa smo opravili gozdarji tudi v drugih krajih naše doline. Prav zanimiva so bila srečanja z znanja željnimi šolarji, saj mi še po nekaj tednih kar naprej rojijo prijetne misli in vtisi s teh poti.

Spoznavam, da imajo naši šolarji ogromno znanja o naravi, o ekologiji, še posebno pa o gozdu. Res pa je tudi, da tega znanja ne znajo praktično uporabiti. Življenje jim približajo učitelji s pomočjo knjig, raznih dia in video filmov, pa tudi po televiziji

se lahko ekološko osveščajo. Ko pa stopijo v gozd, pa marsikdaj postanejo neuki. Ne znajdejo se v njem. Še posebno je to opazno pri otrocih, ki živijo v delavskih naseljih. Pri tistih nadebudnežih iz dežele pa je odnos do gozda tudi bolj pristen. Zato smo vsi skupaj dolžni, da našim otrokom na enostaven način razlagamo zanimivosti našega zelenega okolja. Približajmo se mu, podajmo se v njegov svet, tako mu bodo naša razglabljanja bolj razumljiva. Osveščajmo sebe in njih!

Ne bom pozabil prijatnih uric, ki sem jih doživljal s šolarji na gozdnih poteh. Skupaj smo prepevali, pa čeprav nimam izostrelega posluha. Skupaj smo telovadili, pa čeprav nisem športni tip. Skupaj smo tudi kaj narisali, najrajši pa smo se skupaj učili. Ni me bilo stram povedati, da tudi jaz vsega ne vem o gozdu in da se tudi jaz še učim. Pogostokrat mi je iz žepa gledala kakšna botanična knjiga ali pa vodič po učnih poteh.

Nabirali smo skupaj najrazličnejše rastline za herbarij, vrtali po zemlji, se ozirali za mahovi na deblih dreves. Najbolj pa je bilo zanimivo opazovati malo "gozdarsko nadlogo", lubadarja.

Veliko zanimivih stvari so mi nadebudneži pokazali. Prav zanimivo je bilo med njimi in upam, da bomo še skupaj utrjevali naš zdrav odnos do okolja. Potem jim gozd ne bo samo dežela iz risank iz raznih fantastičnih filmov, postal jim bo varni del prijetnega doma.

Manj bo po parkih in gozdnih poteh polomljenih dreves, saj bodo lahko svojo moč sproščali v drugačni obliki, ne pa s silo, saj je nasilja že tako in tako preveč med nami.

Gorazd Mlinšek

NAJPOGOSTEJŠI PLEVELI NA TRAVNIKIH IN PAŠNIKIH

Letos spomladi so se mnogi kmetje pritoževali, da je v travni ruši mnogo plevelov, ki jih v prejšnjih letih ni bilo.

Dolgotrajna sušna obdobja, ki trajajo že vrsto let, so prizadela predvsem kvalitetne trave in detelje. Ker imajo te rastline plitve korenine, nanje suša hitreje vpliva. V nasprotju pa ima večina plevelov globoke korenine in so praktično na pomajkanje vlage neobčutljive.

V zadnjem času opažamo v travinju zeli, ki spadajo med njivske plevela.

Poleg suše pa je potrebno vzroke za zapleveljenost travne ruše pripisati nepravilnemu gnojenju (preveč dušika in kalija) in nestrokovni rabi travinja (samo paša, ali samo košnja, čas rabe, itd.).

Na splošno delimo plevela, oz. zeli v tri skupine:

- koristni pleveli;
- brezvredni pleveli;
- škodljivi pleveli;

Koristni pleveli v ruši so tiste rastline, ki vsebujejo dosti hranilnih snovi, ali pa imajo zdravilne učinke. Njihove organske primesi ne vsebujejo snovi, ki bi živalim škodile.

Naštetimo jih nekaj: navadni bedrenec, regačica, kamilica, regrat, navadni dimek, kozja brada, itd. Seveda pa so ti pleveli v krmi koristni samo, če jih je v ruši le za vzorec. V nasprtnem jih razvrščamo med nadležne plevela.

Nezaželeni, oz. brezvredni pleveli so tiste zeli, ki nimajo gospodarske vrednosti. Zato jih mora biti v ruši čim manj. Sem spadajo razne poltrave, mah, razne krebuljice, ščavje in podobno. Škodljive in strupene zeli pa so tiste, ki pri živalih povzročajo zdravstvene motnje in nimajo nobene hranilne vrednosti.

Med škodljive plevela spadajo osat, plazeči gladež, navadni vratič, poljski mošnjak, topolistna kislica, itd.

Še bolj nevarni pa so strupeni pleveli, ki pri goveji živini lahko povzročijo celo pogin. Sem sodijo jesenski podlesek, šmarnice, čemerika, preslice, zlatica, travniška penuša, veliki škrobotec, pogačica, velika trobentica, orlova praprota, itd. Na paši se živina teh rastlin izogiba. Bolj nevarno pa je, če jih pokosimo in skupaj z ostalimi koristnimi rastlinami krmimo v hlevu. Nekatere od teh zeli so strupene samo v svežem stanju.

Opišimo nekaj glavnih plevelov in kako jih uspešno zatiramo.

Topolistna kislica - ščavje (*Rumex obtusifolius*)

Ščavje je škodljiv plevel, saj povzroča pri goveji živini drisko. V zelo mali količini pa je celo koristen, ker pri prežvekovalcih preprečuje napenjanje. Plevel najdemo povsod tam, kjer so tla bogata z dušikom in kalijem. Zelo se razširi na zemljišče, kjer na isto površino vozimo vrsto let nerazredčeno gnojvko. Zelo se razširi, kjer poteka raba travinja nepravilno (prepozna košnja, oz. paša).

Ščavje ima globoke korenine. Zato mu tudi več mesečna suša ne škodi. V slabih pogojih za rast seme obdrži kalilno sposobnost v tleh sto let in več. Plevel uspešno zatiramo s pravilno rabo gnojvke (vedno jo razredčimo), z optimalnim gnojenjem z dušikom in kalijem ter s pravilno rabo travne ruše (košnja in paša).

Če pa tudi ti ukrepi ne zaležejo, se odločimo za kemično ali mehansko zatiranje. Pri mehanskem uničevanju z izkopavanjem rastlin je uspeh bolj skromen, saj navadno še vedno v tleh ostane del rastline, ki na novo požene.

Bolj uspešno je kemično zatiranje s herbicidi. Če je v ruši ščavja bolj malo (1 rastlina na 1 m² površine), uporabimo selektivne herbicide, kot sta ASULOX in HARMONY. Tam, kjer ni detelj, lahko uporabimo tudi STARANE 205 EC ali 2,4 D. Če pa je ruša močno zapleveljena, se odločimo za totalni herbicid (BOOM-EFEKT) in po treh tednih površino ponovno posejemo s travno deteljnimi mešanici.

Navadni regrat (*Taraxacum officinale*)

Plevel zahteva vlažna in s hranili bogata tla. Najbolj mu prija dušik. Zelo se razširi na tistih površinah, ki smo jo polivali z gnojvko. Ima veliko sposobnost izpodirivanja kvalitetnih trav in detelj. Spomladi namreč hitro prične z rastjo in z listi zaseni ostale rastline. Tudi nepravilna raba travne ruše vpliva na razširitev tega plevela.

Regrat je po svoji zdravilni vrednosti koristen, saj vsebuje veliko inulina. Dejansko je zdravilna cela rastlina. Za pridelovanje osnovne živinske krme pa je nekoristen plevel, saj se pri sušenju večina listov zdrobi, pa tudi hranilna vrednost (beljakovine) je nizka.

Uničevanje tega plevela je podobno kot pri ščavju. Predvsem je potrebno spomladi površine še predno regrat odcevi pokositi. Pri gnojenju z dušikom je potrebno upoštevati ratne razmere travne ruše. Gnojvko polivamo vedno razredčeno in ne več kot 20 ton po hektarju. Travno rušo popasemo, ko je visoka 12 cm.

Za kemično zatiranje s herbicidi se odločimo, ko drugi ukrepi niso bili uspešni. Za škropljenje uporabljamo pripravke na osnovi 2,4 D (DEHERBAN, HERBOCID, itd.). V zadnjem času so na tržišču tudi novejši herbicidi (SULFONILI), ki so okoliju prijaznejši.

Ripeča zlatica (*Ranunculus acris* L.)

Rastlina raste predvsem na globokih in vlažnih tleh. Je trajnica in dokaj odporni plevel. Ker se ga živina na paši izogiba, se na pašnikih vedno bolj širi. Ripeča zlatica je v svežem stanju zelo strupena rastlina. Vsebuje posebne alkaloida, ki pri živini povzročajo krvavitve in včasih tudi pogin. V suhem stanju sicer ni strupena, vendar je braz hranilne vrednosti. Zatiramo jo podobno kot regrat, predvsem s tem, da travne površine

izmenično kosimo in pasemo. Od kemičnih sredstev priporočamo herbicide na bazi 2,4 D in druge hormonske pripravke.

Navadni plešec (*Capsella bursa pastoris*)

Ta plevel spada med njivske. Letos pa se je zaradi suše pojavil tudi na travinju. Je zelo trdovraten in strupen plevel. Živina na paši se ga sicer izogiba; v senu pa je škodljiva primes, ki je brez hranilne vrednosti po vrhu pa še strupen.

Ker ima globoko koreniko, mu suša ne more do živega. Zatiranje s kemičnimi sredstvi se je izkazalo za neuspešno. Najbolje je, da spomladi travnik hitro pokosimo, da ne osemeni. Tako bo po prvem odkosu iz ruše izginil. Poskrbeti pa tudi moramo, da v ruši ne nastajajo prazna mesta, kamor se ta plevel rad naseli.

Čemerika (*Veratrum* sp.)

Čemerika je plevel planinskih pašnikov. Predvsem se pojavlja na apnenčastih tleh. Spada v družino kobulnic in je zelo strupen plevel. Spomladi hitro vzklji, v začetku junija cveti in v juliju odmrne. Živina se je na paši izogiba. Če ga živali požrejo, povzročajo resne zdravstvene motnje in večkrat tudi pogine.

Zatiranje je dolgotrajen postopek. Samo mehansko uničevanje s košnjo ni uspešno, saj drugo pomlad spet požene. S poskusi, ki smo jih lani opravili na pašniku Olševa so pokazali, da so pripravki na osnovi 2,4 D uspešni. Še boljše rezultate pa si obetamo od novejših herbicidov na bazi sulfonil urea, ki so okoliju tudi bolj prijazni.

V tem sestavku smo želeli opozoriti le na nekaj nadležnih plevelov, ki jih najdemo na naših travnikih in pašnikih. Zastopanost teh plevelov je odvisna predvsem od nas samih, kako gnojimo in kako izkoriščamo travno rušo. Tudi v bodoče se moramo za zatiranje izogibati kemičnih pripravkov, temveč s pametnim gospodarjenjem na travnatem svetu ustvariti biološko ravnovesje v naravi. Tudi pleveli pa naj bodo še tako strupeni in nadležni so tudi del našega ekosistema.

Ohranimo to naravo lepo in neokrnjeno tudi bodočim rodovom.

Mag. Jože Pratnekar

Kmečke žene iz Slovenj Gradca so se udeležile ekskurzije

Vsako leto je za kmečke žene iz Slovenj Gradca organizirana strokovna ekskurzija, ki je obenem tudi del izobraževalnega programa. Tako se je letos v dveh skupinah (v maju in juniju) 68 žena udeležilo enodnevnih ekskurzij v Žalec in Podčetrtek. Najprej smo obiskale vrt zdravilnih rastlin v Žalcu, ki ga vodijo strokovnjaki Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo že od l. 1976. Vrt in število rastlin so z leti povečevali, tako da smo sedaj lahko videli okoli 100 rastlin različne uporabne vrednosti (kot zdravilo, začimba, naravni insekticid ali uporabnost v kozmetični industriji...). Vsako rastlino so nam predstavili po poreklu in njeni uporabni vrednosti, predvsem pa to, katere dele rastline uporabljamo in v katerem času njenega razvoja jo nabiramo, da pridobimo največ koristnih snovi. V inštitutu gojijo te rastline predvsem za pridobivanje semena za ostale pridelovalce, vzgajajo pa tudi sadike, ki se jih da ob ogledu tudi kupiti.

Po ogledu vrta smo se ustavile v industrijski prodajalni v Libojah, kjer smo se lahko založile z raznovrstno keramiko.

Pot nas je vodila naprej proti Podčetrtku, kjer smo nad vasjo Olimje obiskale Ježovnikovo kmetijo, znano pod imenom Jelenov greben. Ime je dobila po njihovi dejavnosti - reji jelenov oz. damjakov. Skupaj z mladiči jih imajo sedaj okoli 90. Ker na kmetiji nimajo druge živinorejske proizvodnje, imajo praktično vse domače posestvo ograjeno za damjake; izven ograje je le nekaj vinograda, travnik in 2 ha njiv v dolini, kjer pridelujejo krmo za potrebe zimskega dokrmiljevanja damjakov.

Na kmetiji se že nekaj let ukvarjajo z gobarstvom - s proizvodnjo šampinjonov. Gobe prodajajo sveže in vložene, tako na domu preko svoje trgovine kakor tudi direktno naročnikom. Preko svoje trgovine prodajajo tudi jelenove salame, razne namaze in jelenovo mazilo.

Zanimivo je tudi koriščenje raznega odpadnega materiala. Tako iztrošen kompost od gobarske proizvodnje deponirajo v gozdu in ga naslednjo sezono prodajo raznim vrtnarjem. Razni drugi organski odpadni material pa predelajo ameriški deževniki. Ta kompost pa polnijo v vreče in ga prodajo kot dodatek vrtni zemlji za razne namene (za sajenje rož, sadnih sadik, trsov...).

Poleg vseh teh dejavnosti pa so Ježovniki znani tudi po turizmu na kmetiji, zato smo si tudi mi po ogledih privoščili dobro kosilo.

Tik pod kmetijo leži vas Olimje, ki je znana predvsem po cerkvi in stari lekarni, ki je 3. najstarejša v Evropi (takoj za Parizom in Dubrovnikom). Še polne informacij z ogleda vrta zdravilnih rastlin v Žalcu smo z zanimanjem prisluhnile, kako si lahko naše zdravje ohranimo s pravilno prehrano in rabo naravnih zdravil, ki jih je okrog nas polno, le poznati jih je treba. Nekaj, najbolj pogosto rabljenih pripravkov pa se je dalo v lekarni tudi kupiti.

Polne vtisov z ogledov smo se v poznih popoldanskih urah še odpočile v Atomskih toplicah v Podčetrtku, kjer se je večina kopala v novem, modernem bazenu, nekaj pa jih je prosti čas izkoristilo za sprehod po Atomski vasi.

Lahko rečemo, da smo združile koristno s prijetnim in da si lahko še samo zaželimo, da bi se prihodnje leto spet srečale na sedaj že tradicionalni ekskurziji.

Razstava

"DOBROTE IZ MEDU"

na sejmu Prezenta '94

Od 1. do 6. junija 1994 je v Slovenj Gradcu že drugo leto zapovrstjo potekal razstavnoprodatni sejem Prezenta.

Organizatorji so k sodelovanju povabili tudi društva kmetic iz koroške regije. Predstavili naj bi aktivnosti na področju kmečke kulinarike, skupaj s turističnim društvom pa tudi ponudbo kmetij s turistično dejavnostjo na področju koroške.

Tako smo letos pripravili razstavo na temo "Dobrote iz medu", za katero so kmetice pripravile 21 medenih izdelkov (kruh, potico, žgance, torto, pito, štruklje, medenjake in druga peciva iz medu). Da pa razstavljene dobrote ne bi bile samo na ogled, so žene organizirale tudi prodajo le-teh. Obiskovalci so lahko kupili domač ržen kruh, potice, zavitke, krofe in ostalo drobno pecivo. Od pijač je bilo na voljo domače žganje in jabolčnik. En dan pa je turistična kmetija Golak iz Prevalj poleg rženega kruha nudila tudi domače suhe mesnine.

Da pa bi razstava dobila še večji značaj, je poskrbel čebelar Detečnik Jože iz Podgorja, ki je v ponudbo vključil 3 vrste medu, cvetni prah, propolis in medeno žganje.

Danica Onuk

Danica Onuk

Travniki so že zeleni

Prišlo je spet poletje in z njim tudi čas košnje. Po travnikih brnijo kosilnice, obračalniki in drugi stroji za spravilo sena ali trave, ker gre večji del travniškega pridelka v silose za zeleno in svežo krmo pozimi. Košnja danes kmetu ne povzroča več toliko dela in skrbi kot nekdanj, ker lahko s pomočjo kmetijske mehanizacije naredijo več, kot so lahko nekdanj številni kosci in grabljice s trudom in znojem ves dan od zore do mraka. Vedno, kadar čujem ali vidim po travnikih hiteti sem in tja kosilnice ali obračalnike, se spomnim nekdanjih časov, ko še ni bilo nobene mehanizacije za košnjo in

spravilo sena, in so bile samo pridne roke s kosami in grabljami tiste, ki so pripravile tako potrebno krmo, da se je lahko skromna čredica živine priredila čez zimo. Košnja je bila nekdanj eno najpomembnejših kmečkih opravil, na katero se je bilo treba dobro pripraviti. Ker so kosili vse ročno, so morali biti travniki dobro očiščeni in otrebljeni že spomladi, tako da je kosa gladko tekla, ker če je zadela ob kamen ali kaj drugega in je dobila "zob", jo je bilo treba nanovo sklepati, kar pa je bila nezaželjena zamuda, zato so vedno pazili, da so bili travniki dobro očiščeni.

Ker je bilo seno glavna krma živini, je bilo treba pokositi vsako ped trave in posušiti in spraviti vsako pest sena, posebno po hribovskih kmetijah. Košnja je bila včasih vsa ročna, in je bilo potrebno vedno večje število koscev in grabljic, da so pokosili številne travnike, ki pa so bili bolj poredko na ravnini. Največ jih je bilo v strmini z mnogimi robovi in bregovi, kamor se je ponavadi še upiralo in neusmiljeno pripekalo sonce, tako da je bilo treba koso nenehno brusiti in klepati.

Košnja v hribovskih predelih se je navadno pričela proti koncu junija, okrog svetega Petra in Pavla. Takrat je bilo treba izkoristiti vsak lep in suh dan za košnjo in sušenje. Spravilo sena je zahtevalo mnogo pridnih rok, dobro orodje in pa seveda tudi dobro kondicijo. Včasih pa je tudi vreme neusmiljeno nagajalo. Posebno okrog svetega Urha; to je 4. julija, je zelo rado treskalo in nalivalo. Ob deževnem vremenu pa je bilo treba vse domov spravljeno seno premetati, spraviti in stlačiti na pravo mesto in pripraviti prostor za nove vozove suhega sena.

Ob košnji so se vedno izkazali dobri sosedski odnosi in solidarnost, da smo si pomagali med seboj. Pokosili smo navadno en dan samo toliko, da smo lahko to drugi ali tretji dan spravili pod streho. Včasih, ob zelo lepem vremenu pa se je lahko, kar se je zjutraj pokosilo, zvečer že tudi spravilo.

Kosci so se včasih "prosili" do zajtrka, to je od svita pa do 7. ure, do malice, to je nekam do 10. ure, ali pa do "južine", do 12. ali 13. ure. Ves dan so kosili pri kmetih, kjer so morali pokositi večje površine ali travnike. Spominjam se takih velikih košenj v Razboru, ko se je kosil Kotnikov travnik, Grobelski "štuk", Radmanov travnik, Pistoška "puša", nadalje v spodnjem Razboru, ko so kosili Zapečniki "pri bajti", Knežarji v "lokah", ali pa Elbarti v "Šajdni". Skoraj vsak kmet je moral pokositi kak večji travnik in je povabil na zadnjo košnjo in pogostitev vse, ki so mu pri košnji pomagali. Bilo je treba poskrbeti za izdatno in dobro hrano in pijačo, ker bi bili drugače kosci in grabljice preveč tihi, ker je veljal že takrat pregovor: "Kakor se koscu streže, tako mu kosa reže".

Kosci, ki so imeli med seboj dobre pevce in "juckače", so bili povsod priljubljeni in v veljavi, zato se je ob košnji vedno razlegalo petje in vriskanje, ki je odmevalo iz hriba v hrib, od enih koscev do drugih, ki so kar tekmovali med seboj, katero bodo lepše peli in glasneje vriskali. Ob koncu košnje in spravila sena pa so se včasih na travniku slikali v spomin mlajši generaciji in svojim potomcem.

Kakor mnoga druga kmečka opravila bo tudi košnja in običaji ob njej krmlu utonila v pozabo. Petje in vriskanje koscev in grabljic je zamenjalo brnenje kosilnic, obračalnikov in nakladalk. Ostali so samo spomini in tu pa tam kakšna pozabljena fotografija iz tistih časov.

Rudi Rebernik

Na sliki sta 2 skupini koscev in grabljic ob zaključku košnje ali "likofu". Na prvi so Kotnikov kosci v Razboru slikani v "Kotnikovem travniku" leta 1937 ali 38. Na drugi pa so Zapečki kosci slikani pri "Rizmalu" ali, zgornji bajti" leta 1954 ali 55. Mnogi otroci ali vnuki iz tistih časov, ki so sami sedaj že v istih letih, bodo še spoznali svoje prednike, sorodnike ali znance na sliki.

ULRIH LUŽNIK - 90 let

Ko se je pisalo leto 1904, se je 2. 7. na Zormanovi kmetiji v Mislinjski Dobravi rodil Ulrih Lužnik. Otroška in mladostna leta je Ulrih preživel doma na kmetiji z bratom in dvema sestrama. Ko je dopolnil štiri leta mu je umrl oče in tako je na kmetiji ostala mati sama s štirimi otroki, ki jih je v tistih letih zelo težko preživljala. Leta 1909 pa je do tal pogorela Zormanova domačija in tako so morali otroci oditi k sosedom. Ko je s pomočjo sosedov le zrasla nova domačija in ko je bilo treba na kmetiji pridno delati, so bili v veliko pomoč otroci, ki so že takrat morali prijeti za vsako delo. Ko je Ulrih Lužnik leta 1918 končal šolo, se je zaradi velikega pomanjkanja zaposlil na takratni graščini, danes na Dobrovškem gradu. Štiri leta zatem je prevzel od svoje matere kmetijo in vse do leta 1941 opravljal obrt z lesno trgovino. 5. septembra leta 1926 se je poročil z Antonijo Robnik in v zakonu se jima je rodilo 12 otrok: Antonija, Ferdo, Justina, Štefka, Milka, Niko, Avgust in Cvetka.

Ko pa se je začela druga svetovna vojna je bil aktivist NOB za gospodarstvo in obveščanje, deloval pa je na področju Golavabuke, Mislinjske Dobreve in Sredem. Med NOB pa je bila na njegovi kmetiji tudi priročna ambulanta "pri Malem", katero je vodil pokojni dr. Vlado Weingerl.

Po vojni leta 1949 se je zaposlil kot vodja poslovne enote Slovenijalesa v Dravogradu, po

ukinitvi poslovne enote leta 1950 pa je postal vodja lesnega odseka pri Kmetijski zadrugi v Turški vasi. Po reformi zadrug se je zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec od tu pa je šel tudi v pokoj.

Ulrih Lužnik pa je bil tudi ustanovni član Gasilskega društva Turiška vas, leta 1924 pa je postal tudi lovec in je danes član Lovske družine Golavabuka. Danes ima 18 vnukov in 22 pravnukov. Ob visokem jubileju tudi naše iskrene čestitke.

F. Jurač

LUDVIK FERJANIČ, "Šrotneški Ludvik", 80 let

SLAVJE PRI DULERJU, JUNIJA 1994

Slavljenec Ludvik Ferjanič, po hotuljsko "Šrotneški Ludvik", je po rodu Vipavčan, Kraševac. Rojen je na Erzelju 2. junija 1914. Kot kmečki sin je skušal Italijane, abesinsko vojsko, beg v Jugoslavijo in partizanstvo v drugi svetovni vojni. Vedno je bil kmet, kmetijec: doma na Krasu, pri Terčevlju pri Mariboru in nato večino svojega življenja - 47 let pri nas v Kotljah, kjer je bil zelo uspešen upravnik zadrúžnega posestva Šrotnek. Razumel se je s sosedi, s posestvom pa živel in dihal. Po njegovem izgledu si lahko že na oko, brez besed presodil, če je vse v redu, če gre dobro, ali če gre slabo. Bilo je veliko dobrega, lepega in prijetnega, pa tudi obilo slabega ne neprijetnega. Osebnih dohodki so bili nizki kar naprej. Vedno smo slišali, da bo nekoč, ko bo vse zgrajeno in urejeno, boljše! A nič ni bilo boljše, danes pa je uničeno še to, za kar smo se trudili, delali in se odpovedovali. To je gotovo tudi za Ludvika danes najhuje, ko ga pot zanese mimo Šrotneka, ki mu je žrtvoval polovico življenja in svojih moči.

Ne bom, nočem biti dolgozeven, povedati pa moram, da se je naš Ludvik tako žvil med nas Hotuljce -- Korošce, da se mu zdi sedaj prav neverjetno, da je takrat, ko je prvič potoval iz maribora k nam, rekel: "Ne, med temi gozdovi, gorami in grapami pa že ne bom živel! Tu ne bom ostal, pa če me pribijejo na križ!" Toda zgodilo se je to, kar pravi star ljudski pregovor: "Kdor se hotuljske vode napije, ta ostane tu za zmeraj". Tudi Ludviku se je tako zgodilo. Zaradi svojega pravičnega odnosa do ljudi, sosedov, zato ker je razumeval in dober človek, smo ga Hotuljci vzljubili in ga imamo radi. Postal je naš in bo ostal naš Primorec, ki je s svojim domom v Kotljah pognal tudi globoke korenine. Najtežje je našemu Ludviku bilo gotovo leta 1969,

ko se je upokojil. Imel je smolo, da je bil takrat takšen čas, ko so bili pogoji za upokojitev najslabši. Še vedno menim, da je takrat kmetijska zadruga zanj premalo naredila in se mu za njegovo delo premalo oddolžila.

Vendar pa se hudo hitro in prej pozabi, kot dobro in prijetno. Prepričan sem, da je za Ludvika in nas vse, ki ga spoštujemo in imamo radi, največja nagrada prav njegov 80. jubilej, ki si ga je učakal, prav zaradi svojega nepopoljšljivega optimizma in svojega karakterja. Kolikor vem in pomnim, se Ludvik nikoli ni razjezil, vedno je na vse reagiral sproščeno, s kančkom dobre volje in razumevanja, čeprav je bilo včasih nemogoče prav razumeti. To ga je držalo pri zdravju in ga drži pokonci tudi danes.

Želimo, da bi ga ta lastnost še dolgo srečnega in zdravega držala pokonci.

Pri tem ne smemo pozabiti njegove žene Ančke, ki mu je v dobrem in slabem stala ob strani, mu pomagala in ga s svojo živahnostjo dopolnjevala vsa ta leta, ki sta jih preživela v Kotljah.

Rok Gorenšek

Naši jubilaranti

Meseca julija praznujejo

10 LET DELA

Branko GLAVAN,

Zavod za gozdove Slovenije

20 LET DELA

Stanko VELCL,

TIS Pameče

Zvonka JUVAN,

Gozdarstvo Slovenj Gradec

Vinko GOTOVNIK ml.,

Gozdarstvo Slovenj Gradec

30 LET DELA

Franc SKRALOVNIK,

Gradnje Slovenj Gradec

Franc ŠVAJGER,

Gozdarstvo Radlje

MOJA STRANKA

"Katere stranke si član?"
me vpraša znanec neki dan.
Odgovor takle jaz mu dam:
"Stranke, ki najboljši ima program!"

Na dolgoletnih izkušnjah ta sloni,
po njih ravna se in živi.
Drugim pa ne verjame nič,
vsak za svoj žep je danes ptič.

Moja stranka program ima,
naj vsakemu se tolko da,
kolikor je za domovino naredil
in zanjo se pošteno je potil.

Kdor pa pošteno ni živel,
nič sejal, le samo rad bi žel,
naj samo tisto ta dobi,
kar si s poštenim delom pridobi!

Kdor pa prizadet je in bolan,
naj bo mu svetel vsaki dan,
pomanjkanje ne sme trpet',
v pomanjkanju ne sme živet'.

Ta stranka samo enega člana ima,
ki po vesti, svojih izkušnjah se ravna.

Odgovor vsakemu rad dam,
edini član te stranke sem JAZ SAM.

Naj še tako lepo kdo govori,
na limance me nihče ne dobi.
Preveč izkušenj že imam,
le nase jaz nekaj dam.

Jože Krajnc

Avgust Broman, najstarejši upokojenec z bivšo mlajšo sodelavko Milado Črnovšek

Pri juhi - dober tek

Drugo srečanje upokojenih koroških gozdarjev

Sredi junija, natančno ob letu dni od ustanovnega srečanja, so se upokojeni koroški gozdarji ponovno zbrali ob Ivarčkem jezeru. Prišli so iz vseh kotov koroške krajine. Zbralo se jih je preko 250, kar je za četrtino več kot v preteklem letu.

Odbor Kluba upokojenih koroških gozdarjev je pripravil kratek program. Po pozdravnem govoru predsednika kluba Jožeta Logarja je spregovoril direktor GG Hubert Dolinšek. Udeležence je seznanil s položajem Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec in o začetku delovanja Zavoda za gozdove - območne enote Slovenj Gradec. Upokojenci so z zanimanjem prisluhnili tistemu delu govora, ko jih je seznanil z lastninjenjem GG in o možnostih sodelovanja upokojencev s certifikati pri lastninjenju podjetja.

Kratek kulturni program je povezoval Andrej Šertel. Nastopili so pevci KUD Gozdar iz Črne.

Udeleženci srečanja so se ob prijetnih zvokih in šaljivi besedi veselili vse do večernih ur. Seveda je bilo poskrbljeno tudi za dobro jedačo in pijačo. Dogovorili so se, da se ob letu dni spet snidejo in pričakujejo, da se bodo naslednjih srečanj udeležili tudi tisti, ki na ta dva srečanja niso prišli.

I. Robnik

Predsednik Kluba upokojenih koroških gozdarjev Jože LOGAR je čestital osemdesetletnikom ob jubileju. Na fotografiji: prvi z desne Vinko CAJNKO, nato pa stoji Franc KOŠAK, predsednik Kluba pa poziva še Gregorja GLAZERA in Avgusta BROMANA. Za njimi so člani pevskega zbora KUD Gozdar iz Črne.

KRAJ IN LJUDJE NEKOČ IN DANES

Ko se v juniju začne poletje, ima vsak kraj svoje posebnosti, ki segajo v daljno preteklost. Te so največ verskega značaja, saj je vse povezano s cerkvami, ki tu lepšajo in pestrijo tudi našo zgornjo Mislinjsko dolino in v njih ravno v poletju obhajamo lepe nedelje. Obnovljena je fama cerkev sv. Ilje; podružnična cerkev sv. Lenarta, nedavno prekrita, pa še čaka na novo fasado in zvon. Obnovljena je cerkev sv. Ahaca in cerkev sv. Urha v Dovžah, ki je nekako mala podfara za okolico, ki tudi že spada v šmarško faro. Ljudje hodijo k bogoslužju k bližnjemu svetemu Urhu. Cerkev je znana po blagoslovljeni vodi, ki so jo nekoč blagoslovljali v njej na god sv. Urha in je imela moč zoper zle duhove, ki so se skrivali v obliki kač. Pri nas so imeli to vodo vedno shranjeno za ta namen. Okoli vogalov so se pojavljale kače, največ belouške. Te smo preganjali z Urhovo vodo. Nekoč pa se je pojavil tudi gad in nastal je velik preplah posebno med ženskami, ki so kričale od strahu in razburjanja. Podili so ga moški in škropili po njem z Urhovo vodo. Ves preplašen je res zbežal k reki Mislinji. Mi pa smo verovali, da je bežal pred Urhovo vodo.

Na kresni večer so po hribih goreli kresovi, ki so po vojni prenehali. Danes pa vsako leto priredijo krščanski demokrati

kresovanje na Črepinškovem vrhu, ki je največji vrh na levi strani doline proti Slovenj Gradcu. Iz njega je čudovit razgled po vsej Mislinjski dolini, ki se kot na dlani razgrne pred obiskovalcem. Ta vrh je tudi priljubljena izletniška točka za okoličane ob nedeljah. Imenuje se po kmetu Črepinšku, ki je tu živel pred vojno v veliki revščini. Izdeloval je lesene sklede, ki so jih gospodinje rabile pri peki kruha. Tako je s prodajo le-teh zaslužil tudi kakšen dinar. Ker je v bolnici ugašal s pihanjem električno luč, ob nedeljah ni imel več miru pred pobalini, ki so ga zato dražili. Danes tu ni poslopja, je pa zaradi lepega razgleda čudovit prostor za kresovanje na kresni večer. Ob pokanju možnarjev strelica Drejca Krenkerja in ob zvokih legendarne Babnikove pihalne godbe in drugih muzikantov se ob pijači in jedači tu zbere na kresno noč staro in mlado in bedi ob kresu pozno v noč.

Tako se počasi zopet pojavljajo stari običaji, ki jih je bilo pred vojno polno in zgornja Mislinjska dolina spet dobiva nekaj stare podobe. Mi starejši pa obujamo spomine na čase, ko je bilo življenje pestro in družabno.

Jože Krajnc

IZLET V
GARDALAND
IN
AQUALAND

19., 22. IN 26. JULIA '94

Odhod avtobusa:

00.30 izpred avtobusne postaje

na Prevaljah,

00.45 izpred OŠ v Dravogradu,

01.00 izpred občine Slovenj Gradec

Cena:

2.600 SIT + 23.000 ITL za vstopnino

Prijave zbira

g. Mira LEGEN, tel. 0602 53044

UPOKOJENCI NA ROGLI

Med upokojenci na Rogli je bil tudi predsednik Slovenije Milan Kučan.

Upokojenci so ga seznanili s svojim položajem v slovenski družbi in problemi, ki jih tarejo. - Foto: F. Jurač

Na Planjah Rogle se je zbrala množica slovenskih upokojencev 29. junija letos.

Krajevni Rdeči križ dobil lastni prostor

Daljna želja in sen krajevne organizacije Rdečega križa Mislinja, ki pa je hkrati nosilec vseh krvodajalskih akcij in drugih aktivnostih, imeti svoj prostor, so se sedaj končno uresničile.

Pred kratkim so namreč svečano in s pestrim programom odprli veliko sobo, ki bo sedaj izključno namenjena bogati dejavnosti Rdečega križa. Tukaj bo tudi prostora za zbiranje socialne in ostale humanitarne pomoči in še bi lahko naštevali. Omeniti še velja, da bo enkrat tedensko prisotna medicinska sestra, ki bo tako neposredno nudila bodisi medicinsko kot ostalo pomoč krajanom in vsem tistim, ki bodo prišli po nasvete glede svojega zdravja. Možno bo tudi brezplačno merjenje krvnega tlaka in še nekaterih uslug.

Pohvalno je, da je prostor brezplačno odstopil Rdečemu križu mislinjski podjetnik VLADO ODER, vso opremo in velik del sanitetnega materiala pa je podaril gospod KELIH iz Avstrije oziroma tamkajšnja podružnica organizacije ljudske in humanitarne pomoči iz Dunaja. Kot nam je zatrnila FANIKA PIRTOVŠEK iz mislinjskega Rdečega križa, se s tem resnično vzorno opremljenim prostorom nudijo organizaciji še večje možnosti za uspešnost njenega dela, kajti doslej so bili pač odvisni od številnih dejavnikov v kraju glede samega sestajanja in najemanja prostorov. S to sobo bo tako postalo njihovo plemenito in humano delo ter poslanstvo povsem drugačno, bolj učinkovito.

Silvo Jaš

SPOROČILO GORA

Je čas, ko gore počivajo. Nekatere odete v idilično belo obleko, dajo vedeti, da je to njihov čas in ni modro po njih plaziti in jih vzbujati... Nekatere pa so dobrohotne in dopuščajajo, da se z njimi poigrava tako mlado kot staro... So na razpolago mnogim, da o njih pridobivajo ali izgubljajo svojo slavo in žal tudi življenja.

Sporočilo gora je insbruški škof Reihold Stecher - bil je zvest gomik - takole opisal:

"Gore niso udobne. Postavijo se takorekoč po robu naši penasti, gumijasto oblazinjeni civilizaciji pritiskanja na gumbe, ki smo jo pustili na parkirnem prostoru. Kdor res išče "rendez-vous" z goro, je ne more kar tako preliščiti s karto za žičnico in z lepim razgledom iz kavarne. Kdor hoče zares doživeti goro, se mu ne izide tako poceni. Kdor gre v gore se mora sprijazniti z drugačnim življenjskim slogom.

Sanjsko posteljo bo zamenjal z ležiščem na žimnici, klubski stol s spalno vrečo, toplo kopal v peni z nekaj prgišči ledene vode in potoka. Gora terja, da zjutraj večkrat slabe volje zlezeš iz tople spalne vreče in brez velikega navdušenja pomežikneš mrzlim zvezdam, ki še stojijo na nebu.

Pusti ti, da pust hodiš čez vbokline in kamnine, ki so močno nezanimive in nič kaj vzburljive. Hoče te slišati, kako sopeš, te pusti, da se utruiš in prav nič je ne brige, če za naslednjo vzpetino vedno čakaš konca - pa spet ni nič iz tega. Dopusti, da ti na vrhu tančica oblakov zradira vse sanje s poštnih razglednic. Večkrat te pošlje domov, ne da bi opravil delo - v tvojih čevljih pa cmoka voda. Gora ti za večerno razpoloženje pusti žulje na nogah, ob sončnem vzhodu pa bolečine v mišicah. Terja potu in nič ne da na odlične dezorante. Oprta ti dobri stari nahrbtnik pri katerem mora človek natančno premisliti, kaj bo vtaknil vanj. Njeno vreme je muhasto in ji ni prav nič mar za tvoje želje in načrte.

Življenje v gorah sicer ni vedno tako, grobo, toda za nekaj dni in tednov nas gora spravi nazaj v preprosto življenje -- in to je dobro.

Lojzka Bratuša

Z GORO SE TI NE IZIDE POCENI

Dež, dež, dež, mehak sanjav... Želi si srce in boji se šelestenja trav. Toda jaz sem vendar hotela pisati o pohodu! Kam me je zdaj zaneslo? Med trave! Torej: kot vedno pri marketu in kot vedno: veselo. Dež pa je vlival in vlival in Gretka, je zato hotela kar na Kremžarico! Pa saj bi tam tudi bili mokri. Torej mi ne odstopamo od cilja. Cilj pa je: Matkov škaf!

V Savinjski kot vedno vse zeleno in cvetoče. Ne utegnemo niti v Savinjski gaj, da bi videli, kaj se tam razcveta. Pa drugič! Logarska! Začetek "Pri treh sestrah" je obetaven. Čeprav tri ženske na kupu, se zgodi čudež: nehalo je deževati! Del ceste proti Logarski je sicer še vedno v sanaciji po poplavih. Počasi bomo že pozabili, kdaj so bile tiste velike vode, tu pa še kar sanacija po poplavih... Enim pač čas teče bolj počasi. Tudi tistim, ki morajo pošiljati! Pa saj ni važno, glavno je, da se dela. Hoja po gozdni stezi je spet poglavje zase: spet romajo pelerine iz nahrbtnikov, dodatno pa nas s "tušem" obdarjajo še drevesa oz. veje.

Ampak rastje ob stezi je pa vredno tega truda: sleči, avrikelj, sviščič, lepi čevljevci, ki se ga nazaj grede dodobra nagledam, saj sta mi morala predstavnika PD Mozirje odpreti oči zanj. Ja, pa tudi to moram omeniti, da je predviden za nedeljo, 12.6.94 tradicionalen pohod na Matkov škaf, sedaj pa nas lahko preštejete na prste obeh rok in še dva povrh: RPD Dolga pot Dravograd devet pohodnikov in omenjena dva iz PD Mozirje. Sta pa zato onadva zakladnica znanja o Matkovem škafu. Razložita nam to naravno čudo in potem ga jaz še slikam in zdaj je kar je. Oglejte si še sami to čudo, če bom preveč povedala, ne bo več zanimivo!

Milena Cigler
RPD DOLGA POT DRAVOGRAD

S poti na Matkov škaf - Foto: Milena Cigler

POGLEJ, UGANI IN POVEJ

Na nagradno uganko, objavljeno v prejšnji številki VIHARNIKA, smo dobili 20 odgovorov. Vsi niso bili pravilni, izmed tistih pa, ki so napisali ŠENTJANŽ in občina, pa smo izžrebali 4 odgovore.

Nagrade prejmejo:

1. Uroš ŠKORJANC, Troblje 31/1, Slovenj Gradec
2. Zdenka PODSTENŠEK, Selovec 33 Šentjanž
3. Nataša PREGLAV, Koroška c. 5/a, Dravograd
4. Lidija KOŠUTNIK, Selovec 71, Šentjanž

Nagrade sta prispevala: Gostilna MARJANE REPOLUSK iz Srednjega dolica in Koroški radio.

Cestitamo!

Uredništvo

Zenitovanjski običaji

2. nadaljevanje

Svatba se je vršila na nevestinem domu. Nevesta in ženin sta mesec dni pred svatbo vabila svate. Priče so jima navadno bili krstni botri. Boter je bil "starešina", botra pa "mati ta široka". Najboljši prijatelj ženinov je bil "camar", prijateljica nevestina pa "družička". Ta dva sta imela na svatbi na skrbi vso zabavo. Povabljeni so bili še vsi bližnji sorodniki, če je bila nevesta od bogate kmetije, pa še daljni in seveda tudi sosedje, gospod župnik, mežnar in učitelj. Ko sta šla slavljence vabit na svatbo, so jima dajali razne materialne prispevke - tako suho svinjsko meso, žganje, pa tudi denar. Darila so na ohcet prinesli še posebej.

Soba v nevestinem domu, kjer naj bi se vršila svatba, je bila lepo okrašena. Nad sedežema neveste in ženina je bil z bršljanovimi listi okrašen napis: "BOG ŽIVI ŽENINA IN NEVESTO!" Vhodna vrata je krasila cvetna kita iz belih svežih rož in jelkinih vejic v poletnem času, v zimskem pa so bile bele rože iz posebnega belega "krep" papirja in seveda jelkinih vejic.

Če je bila velika svatba, je bilo več muzikantov in to s harmoniko frajtonerico, klarinetom, trompeto in baritonom. Muzikante je imel na skrbi ženin. Z njimi in s svojimi svati je prišel zjutraj na poročni dan po nevesto. Nevestini svatje so vsa vrata in okna skrbno zaprli. Včasih so še napravili pred hišo

kakšnega svata, da je kot "čevljar" krpal stare čevlje ali "klepa koso" in dajal tako vtis, da je tisti dan navadni dan in da se ne dogaja nič posebnega. Ženinovi muzikantje so priigrali marš. Z njimi je bil v glavni vlogi ženinov starešina. Če ta ni bil sposoben klicati pred zaprtimi vrati, je za to bil naprošen kakšen jezičljiv muzikant. Ko je poizkusil odpreti vrata in se mu kljuka ni vdala, je pričel klicati in trkati po njih. Muzikantje so medtem stikali okrog hiše in poizkušali priti vanjo. Včasih se jim je to tudi posrečilo in klicanja in vseh ceremonij pred vrati je seveda bilo konec.

STAREŠINA: Dobro jutro! Mi smo danes zjutraj zgodaj vstali in se na pot podali. Pred nami je šla lepa rumena zvezda, to je bil naš ženin in naš starešina. Pred štirinajstimi dnevi sta tukaj hodila in sta v vašem vrtu videla rože cvetoče:

Prva je bila rožica bela,
ki je v nedolžnosti cvetela.

Druga je bila rožica rdeča,
našemu camarju zelo všeča.

Tretja je bila rožica plava,
našemu ženinu nevesta ta prava,
tisto nam dajte!

Mi imamo vrh rožmarina, poštenega
legenskega sina.

(Muzikantje igrajo TUŠ - napev Kol'kor
kapljic, tol'ko let...)

STAREŠINA: Oče starešina ali hišni gospodar: Kaj za 'no delo 'imate, da nam noben'ga odgovora ne date? Že vem ka' delate! Vam se bliža čas, zato pa nevesto venčate in učite, kako mora živeti v bodočem zakonskem stanu. Hvale vredni so vaši pogovori in nauki, pa prosim, dajte jih na stran, obrnite s k nam, pa dajte nam odgovor tak, da bo prav za nas in za vas.

(Muzikantje igrajo TUŠ)

STAREŠINA: Klicali smo prvič, klicali smo drugič, pa nismo nič dosegli. Kličemo še tretjič. Alo, oče ali hišni gospodar! Pa kaj za 'no delo 'mate, da nam noben'ga odgovora ne date? Ali spite, ali bedite? Že vem ka' delate. Vam se bliža čas, ko boste morali denarce šteti, zato pa zlate tolarje štejete in bankovce prelagate. Hvale vredni so vaši pogovori in nauki. Pa prosim, dajte jih na stran, obrnite s' k nam, pa dajte nam odgovor tak, da bo prav za nas in za vas.

(Muzikantje igrajo TUŠ)

Trikrat sta bila ženin in nevesta oklicana, pa ni bilo nobenega zadržka. Pa tudi tu ni nobenega drugega zadržka, kot da se nam vrata ne odpro. Zna bit', da smo zašli? Tedaj pa nam dajte pota, da nam pokaže pot naprej!

SVATJE ZNOTRAJ HIŠE: Tu imate pota!
(Skozi vrata spustijo okrašena petelina).

Se nadaljuje
Anica Meh

Sprejem za najboljše učence

Predsednik slovenjegraškega izvršnega sveta Janez Komljanec je letos že četrtrič pripravil sprejem za najbolj uspešne osmošolce iz vseh osemletk v občini Slovenj Gradec. V slovenjegraški Nami se jih je ob podelitvi priznanj zbralo kar 49, njihovi ravnatelji pa so naštevati kar dolge sezname uspehov, ki so jih dosegli na regijskih, republiških in drugih tekmovavnjih na različnih interesnih področjih. Ker je ob njihovi razigranosti in mladosti poleg odličnega uspeha tudi vsestranska aktivnost in ustvarjalnost, so si zagotovo sami ustvarili dobro popotnico za nadaljnje šolanje.

F. Jurač

Predsednik Izvršnega sveta SO Slovenj Gradec Janez Komljanec podeljuje priznanje

DRŽAVNO PRVENSTVO MOTORNIH PILOTOV

Od 25. do 26. junija je na letališču v Turiški vasi potekalo tretje državno prvenstvo motornih pilotov. Prvi dan prvenstva si je ogledal tudi predsednik Slovenije Milan Kučan. Ob sklepu tretjega državnega prvenstva motornih pilotov pa je na slovesnost prišel tudi obrambni minister Jelko Kacin, ki je najboljšemu pilotu Republike Slovenije Leonu Bauerju, članu Aerokluba Celje (na sliki) izročil pokal. Na letališču v Turiški vasi so letos prvič podelili tudi prehodni pokal Edvarda Rusijana.

F.J.

Konjeniški klub Slovenj Gradec je na hipodromu v Turiški vasi letos že devetič organiziral turnir v preskakovanju zaprek. Pri preskakovanju zapreke 1,2 m je zmagala in odnesla prvo in drugo mesto Maja Novak, pri preskakovanju zapreke 1,3 pa je bil prvi Aleš Pevec, oba iz Konjeniškega kluba Velenje.

F.J.

To so trikrat Novakovi dvojčki iz Ljutomera. Z leve: Franc in Marija, Stane in Zinka ter Janko in Kristina.

V Podgorju so se srečali dvojčki, harmonikarji pa so igrali

Že lansko leto so se pri Gostilni Rogina v Podgorju prvič srečali dvojčki. Tudi letošnjega drugega srečanja se je pred gostilno Rogina zbralo okoli 70 slovenskih dvojčkov in med njimi so bili kar trije pari dvojčkov Novakovi iz Ljutomera. Lep kulturni in zabavni program pa je povezovala Jerca Mrzel.

Za konec tedna pa so se prav tako pred gostilno Rogina v Podgorju zbrali še harmonikarji z diatonično harmoniko. Skupno je nastopilo 34 godcev; najstarejši med njimi je imel 84 let, najmlajši pa osem. Najboljši koroški harmonikarji so postali Srečko Kotnik iz Slovenj Gradca, Viktor Kotnik iz Mislinjske Dobrava in Tomaž Breznik iz Slovenj Gradca. Tekmovanje je bilo tudi kvalifikacijsko za Zlato harmoniko Ljubecne. V uvrstitev so si priigrali Jakob Ermenc iz Gornjega grada, Viktor Kotnik iz Mislinjske Dobrave, Francka Pesjak - Mlekuž iz Avstrije, Simon Mlakar iz Celja, Miran Poročnik iz Vuhreda, Srečko Kotnik iz Slovenj Gradca, Damjan Kožuh s Skomarja in Tomaž Breznik iz Slovenj Gradca.

Med najboljšimi koroškimi harmonikarji je Srečko Kotnik - Foto in tekst: F. Jurač

BREZNIKOVEGA FRANCA NI VEČ

da vertetno nikoli ni odklonil pomoči, če so jo potrebovali.

To novico sem sprejel z začudenjem, saj si nisem mogel misliti, da je res. Breznikovega očeta ali Franca Zabela sem poznal dolga leta. Kot verjetno vse kmete in poštene ljudi okrog sebe, rad se je povesečil in nasmejal po končanem delu.

Oče Breznik me je kot nekaj še vsa družina, ki je pred leti še živela na tej kmetiji, vedno lepo sprejel. Rad je imel vesele in poštene ljudi okrog sebe, rad se je povesečil in nasmejal po končanem delu.

Rojen je bil 19.2.1930 leta. Vse svoje življenje je daroval delu na kmetiji pri Brezniku. Sosedji bodo vedeli povedati.

Zlatko Škrubej

IVANU PIRTOVŠKU V ZADNJE SLOVO 1927 - 1994

Pusto aprilsko soboto je naredila še mračnejšo in otožnejšo novico, da je sredi nedokončanih misli naenkrat ugasnilo življenje Ivana PIRTOVŠKA.

Zadnjega januarkega dne 1927 leta je v Pirtovškovi družini v Dovžah stekla zibel Ivanu, enemu izmed sedmero otrok. Časih, v katerih se je preprost slovenski človek otepal prej z revščino kot s kančkom izobilja, so otroštvu in mladosti fantiča vcepile predstavo o revščini in sanje o debelejši rezini vsakdanjega kruha. Do tega se je dokopal v obilici dela in potu svojega obraza. Že prvi dnevi garaškega dela v ravanski železarni so mu 1947 leta navrgli žuljave dlani. Njegova pot delavca na mislinjski žagi in nekaj časa v Dovžah od leta 1948 pa vse do upokojitve 1985, pa je bila kljub težkemu delu posuta z drobtinami sreče. V vojnem času je moral prenekatere noč zapreči konje in pomagati borcem, saj je sovražil suženjstvo, ki je ledelo nad zemljo in je že dihanje v svobodi pomenilo zanj nekaj svetlejšega.

Svoji izbranki Veri je poklonil sleherni svoj utrip sreče in slabosti in mladoporočenca sta že iskala prve opeke za svoj kotiček pod soncem. Z veliko mero odpovedovanja je družica že 1966 leta zakorakala čez prag novega doma.

Kot predsednik sindikata se je zavzemal za pravice delavskega stanu, rad zaigral na oderskih deskah in pomagal pri gradnji domov prenekatere prijatelju in znan-

cu. Oplajal se je ob igranju s hčerko in dygal ob slehernem uspehu svoje družine. Žagi in kraju pa je dal sebe še v predanosti gasilstvu. Strokovnost in ljubezen do preventivne in gašenje požarov ga je zavešale zapisalo kot gasilsko legendo - nesebičnega in poštenega, z enako mero poveljnika kot učitelja mladih, inštruktorja kot zanesenjaka.

Komu vse ni brusil žaginih listov doma, komu vse ni pomagal, če ga le ni preveč mučil želodec. Pa je Vera našla vedno nekaj blažilnega in naš krajani je že spet rezal sadno drevje, pomagal soseski, šoli in kulturnemu domu. Rad je poklepetal z znanci na srečanjih DU, šel z njimi na izlet. Vse do istega nesrečnega 7. januarja 1991 leta, ko mu je smrt izrgala ženo Vero in se je zanj zrušil svet, je bil Ivan možak, da ga je bilo veselje pogledati. Potem pa kot bi v hipu postal sam sebi slaba mačeha - skušal se je nasmejati, a smeh ni prišel do srca, skušal je pojediti slastno jed, pa zanj ni imela okusa. Skušal je prepričati bližnje, še posebej sestro Faniko, ki je sleherni dan poskrbela zanj, da mu je bilo dobro, a je bil v mislih daleč od prijetnega. Čeprav je bil vesel sleherne pozornosti in se razveselil vsakega obiska, se rane niti niso začele. Kdo ve, sredi kakšnih misli je v sobotnem jutru nenadoma onemelo njegovo srce. Njegove bolečine so se preselile v naša srca in v srca njegovih najbližnjih: hčerke Marjete, sinov Ivana, Janka in Cirila, sestre Fanike, Micke in Betke, bratov Slavka in Stanka, vnukov in vseh ostalih sorodnikov, katerim v imenu Žage Mislinja, DU in KS Mislinja izrekam iskreno in globoko sožalje.

Marjan Križaj

V SLOVO MARJANU POPIČU

Sprva je delal na Kogradu, potem doma, nekaj zadnjih let v Železarni Ravne, medtem se večkrat selil od doma z družino.

Sreča mu ni bila preveč naklonjena in je pričel obupavati nad življenjem. Še tisti usodni ponedeljek je prijateljem razlagal svoj delovni načrt za tisti dan in teden, vendar so se mu načrti podrli. Obslo ga je preveliko malodušje. Svojih težav ni nikomur potožil, tudi zdaj ne. Že dalj časa pa so vedeli, da je nekam potr. Tudi ta dan je svojo duševno stisko zaupal le avtomobilu, ki je mrzel in brez srca, ki mu ni znal dati tople besede in tolažbe in ga je ugonobil.

V velikem številu so ga sorodniki, znanci in prijatelji pospremili iz rojstne hiše na selško pokopališče, kjer bo počival v miru. Naj mu bo lahka zemlja, katero je tako ljubil.

Mihaela Lenart

30. maja popoldan nas je pretresla žalostna novica, da je v 35. letu starosti preminil mladi Lisičnik na Selah Marjan Popič.

Doma je bil na veliki kmetiji pri Volovškem, kjer je tudi hotel ležati na mrtvaškem odru v poslednjih urah na tem svetu.

Pred 11 leti se je poročil. Zapustil je dva mala otroka: 10 let starega Marjana in 6 letno Lucijo, ki ga bosta zelo pogrešala, ženo, taščo, brata in 4 sestre z družinami.

Veliko si je obetal od življenja. Bil je priden in marljiv. Veliko je izboljšal na tej strni kmetiji. Veliko je imel še v načrtu. Prišel je z gradnjo nove hiše, ki je ni dokončal.

*Kako je prazen dom, dvorišče,
naše oko zaman te išče.
V naših srcih ti naprej živiš,
čeprav v grobu mirno spiš.*

ZAHVALA

Ob bolečini in nenadomesljivi izgubi dragega očeta, dedka in brata

IVANA PIRTOVŠKA iz Mislinje Gozdarska cesta 5

se iskreno zahvaljujemo vsem in vsakomur, ki ste ga spremljali v tako velikem številu na njegovih poslednjih poti slovesa. Najlepše se zahvaljujemo resnično velikim množici gasilcev iz cele koroške regije s številnimi prapori. Hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za darovano cvetje, sveče in svete maše. Hvala tudi govornikom Marjanu Križaju in Silvu Jašu, ki se je od Ivana poslovil v imenu vseh gasilcev. Hvala gospodu župniku Tinetu Tajniku za lepo opravljen pogrebni obred in Tovšakovim pevcem iz Šentilja za zapete žalostinke ter godbi na prihala iz Slovenj Gradca. Še enkrat prisrčna hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in bili z nami v trenutkih neizmerne bolečine.

Žalujoci: hčerka Marjetka, sinovi Ivan, Janko in Ciril z družinami, sestre Betka, Micka, Fanika ter brata Slavko in Stanko z družinami

ZAHVALA

Ob bolečini izgubi dragega moža in očeta

LUDVIKA ODRA iz Jazbine pri Črni na Koroškem

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, mu darovali vence, cvetje in sveče.

Hvala vsem, ki so kakorkoli pomagali ob teh težkih trenutkih.

Iskrena hvala g. župniku Jožetu Lodrantu in g. župniku Tonetu Vrisku za opravljen pogrebni obred in za izrečene besede slovesa.

Hvala pevcom iz Črne in rudniški godbi iz Mežice.

Žalujoci: žena Rozka in sin Dušan

*Smrt se izlila je v blede obličje,
pogled je zaplaval v neznani
spokoj,
ni več trpljenja ne bolečine,
življenje je trudno končalo
svoj boj.*

ZAHVALA

Ob bolečini izgubi naše drage mame in stare mame

MARIJE PLEUNIK Peganove mame iz Brd

se vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti ter ji darovali vence in cvetje, sveče in za svete maše najlepše zahvaljujemo. Prav lepa hvala dr. Cirilu Pušnik ter strežnemu osebju internega oddelka slovenjegraške bolnišnice za lajšanje bolečin in nego v zadnjih trenutkih. Iskrena hvala govornikom za izrečene besede slovesa, šmarskim pevcom za zapete žalostinke ter g. kaplanu Petru Žaklju za pogrebni obred.

Žalujoci: otroci: Franc, Marija, Jože, Brigita, Zvonka in Zdenka z družinami ter Ciril

*V naših srcih ti naprej živiš,
zato pot nas vodi tja,
kjer v tišini spiš.
Tam lučka ljubezni vedno gori
in tvoj nasmeš med nami živi.*

V SPOMIN

Te dni mineva leto dni žalosti, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče, dedij in pradedij

JOŽE KAMNIK Postavkov oče iz Podgorja

Hvala vsem, ki se z dobro mislijo v srcu ustavijo ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoci: žena Pepca in otroci z družinami

KZHKS

KOROŠKA ZADRUŽNA HRANILNO KREDITNA SLUŽBA p.o.

SLOVENJ GRADEC, CELJSKA CESTA 7

TELEFON: 0602/42-341, 42-344, 43-193

TELEFAX: 0602/43-301

TOLAR na TOLAR ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

OBRESTNE MERE V MESECU JULIJU 1994

<i>Vloge</i>	<i>Mesečno</i>	<i>Letno</i>
Vloge na vpogled, tekoči in žiro računi	0,96 %	11,91 %
Vloge, vezane 1 mesec (31 dni)	2,02 %	26,58 %
Vloge, vezane 3 mesece (91 dni)	2,19 %	28,99 %
Vloge, vezane 6 mesecev (181 dni)	2,35 %	31,40 %
Vloge, vloge vezane 12 mesecev (366 dni)	2,50 %	33,81 %
Vloge, vezane 24 mesecev	2,58 %	35,02 %
Vloge, vezane 36 mesecev	2,74 %	37,43 %
Kratkoročni krediti kmetom, dov. limit TR	3,19 %	44,66 %
Nedovoljeni limit TR	3,89 %	56,72 %

Od 1. junija 1992 dalje je, ne glede na število dni v mesecu, enomesečna vezava 31 dni, torej jo je mogoče dvigniti 32. dan.

Lepa slovesnost pri sv. Juriju

Krajani Šmartna pri Slovenj Gradcu so praznovali svoj krajevni praznik združen z dnevom državnosti. Praznovanje so pričeli pri podružnični cerkvi sv. Jurija na Legnu (na posnetku), kjer so se zbrali na slovesni sveti maši, zatem pa je sledil kulturni program. Po pozdravnem nagovoru predsednika skupščine občine Slovenj Gradec ing. Ivana Uršiča, je domačinka Mira Strmčnik-Gulič predstavila arheološke izkopanine v cerkvi sv. Jurija, katere so si lahko ogledali tudi krajani. Na slavnostni seji sveta krajevnih skupnosti so se spomnili desetdnevne vojne v Sloveniji in počastili spomin na mladega krajana Željka Ernoiča, ki je pred tremi leti moral položiti življenje na oltar naše sedaj svobodne države.

F. Jurač

AVTOMOTOR

Celje - trgovina in servisi d.d.

ENOTE KOROŠKE:
SLOVENJ GRADEC, tel.: 0602 41-461
RAVNE NA KOROŠKEM, tel.: 0602 23-151

CITROËN ZX

- NA ZALOGI VOZILA:
CITROËN AX, ZX
LADA
HYUNDAI
- ZAMENJAVA PO SISTEMU STARO ZA NOVO,
ODKUP RABLJENIH VOZIL, UGODNI KREDITI
- PRODAJA REZERVNIH DELOV:
CITROËN, LADA, ZASTAVA, ŠKODA,
TOVORNI PROGRAM, MOTORNA KOLESKA
- UGODNO PRODAJAMO DVOKOLESA, MOPEDE,
KOSILNICE - TUDI NA ČEKE
- POOBLAŠČEN SERVIS ZA CITROËN, LADA, HYUNDAI

ZAVAROVALNICA - MARIBOR d.d.

POSLOVNA ENOTA ZA KOROŠKO

SLOVENJ GRADEC

POHORSKA CESTA 15

- avtobusna postaja -

telefon: 0602 41-591, 41-813

telex: 0602 41-814

PREDSTAVNIŠTVA:

RADLJE, tel. 71-138

RAVNE, tel. 21-346

DRAVOGRAD, tel. 84-079

SKLEPANJE KMETIJSKIH ZAVAROVANJ
V PAKETU

AVTOMOBILSKO KASKO ZAVAROVANJE
BREZ DOPLAČILA ZA KRAJO VOZILA

ZAVAROVALNIČA Z NAJDAJŠO TRADICIJO
IN NAJVEČJIM ŠTEVILOM ZAVAROVANČEV
NA KOROŠKEM.

**ŽIVLJENJE GRE NAPREJ,
IN MI Z VAMI**

FIDES podjetje za trgovino in posredništvo d.o.o.

Dravograd, Dobrava 26

TRGOVINA

**Sava
Kranj**

NA MEŽI V DRAVOGRADU

INFORMACIJE
NA TEL.
0602 83-424

VAM NUDI PO NAJUGODNEJŠIH CENAH VSE VRSTE
TRAKTORSKIH GUM, KLINASTIH JERMENOV IN AVTOPLAŠČEV
ZA VSE VRSTE VOZIL.

NA RAŽPOLAGO SO TUDI OSTALI IZDELKI IZ PROGRAMA **SAVA**:
TEHNIČNE GUME VSEH DIMENZIJ, CEVI IN LEPILA TER SKAJ.

MOŽNOST PLAČILA V VEČ OBROKIH!

DELOVNI ČAS:
DNEVNO OD 9.00 DO 12.30 IN OD 13.30 DO 17.00,
OB SOBOTAH OD 9.00 DO 11.00

VIHARNIK izdaja Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, p.o. Uredniški odbor: Ida Robnik, Majda Klemenšek in Gorazd Mlinšek. Urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek. Tehnični urednik: Bruno Žnidaršič. Naklada: 1900 izvodov. Tisk: TGP CODA PRESS. Maribor. Dovršitev: GZP MARIBORSKI TISK, Maribor, 1994.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za kar se plačuje petodstotni davek od prometa proizvodov.